

4. Корнилюк Р. Українські банки в тенетах іноземного капіталу [Електронний ресурс] / Р. Корнилюк // Економічна правда. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2009/05/12/192705/>.

5. Аналітичний огляд банківської системи України за 2014 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://rurik.com.ua/>.

Ганна БАЛЯНТ

*к.е.н., доцент кафедри банківської справи
Тернопільський національний економічний університет*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД БАНКІВСЬКОГО РЕГУЛЮВАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Аналізуючи європейський досвід, варто зазначити, що найбільшій увазі заслуговує англійська та німецька моделі банківського регулювання, які характеризуються високою ступеню незалежності і надійності. У Великобританії до 2011 р. регулятивно-наглядові функції виконувало Управління з фінансового регулювання і нагляду (УФРН), створене у 1998 році. За своїм правовим статусом це – незалежний, недержавний орган, який здійснював регулювання і нагляд за діяльністю банків, будівельних товариств, страхових, інвестиційних, фінансових та іпотечних компаній. Загалом, УФРН регулював діяльність всіх компаній, які здійснювали хоча б один із таких видів діяльності: залучення вкладів від фізичних і юридичних осіб; емісія депозитних і кредитних карток; операції з інвестиційними інструментами за дорученням клієнтів; інвестиційне консультування; формування фондів спільного інвестування; надання трастових та страхових послуг; акумулювання пенсійних нагромаджень та управління ними; операції з нерухомістю тощо. УФРН забезпечував координацію і прозорість впливу контролюючих органів на учасників фінансового ринку і встановлював послідовність дій наглядових органів.

УФРН було передано від Банку Англії функції пруденційного нагляду за комерційними банками. Отримуючи звітність комерційних банків, УФРН забезпечував контроль за дотримання ними встановлених норм і правил. За таких умов Банк Англії фактично не отримував оперативної інформації про поточний фінансовий стан комерційних банків, зокрема про дотримання ними платіжної дисципліни, про стан їх ліквідності і платіжеспроможності. Координація дій та визначення сфер відповідальності УФРН з Міністерством фінансів і Банком Англії здійснювалася на основі Меморандуму про взаєморозуміння від 1997 року. У разі появи у підконтрольного фінансового інституту фінансових проблем УФРН оцінювало можливий їх вплив на стабільність ринку в цілому. Згідно і вище зазначеним Меморандумом УФРН мало право залучати Банк Англії для оздоровлення проблемного банку лише за умови, що є ймовірність, що банкрутство останнього спричинить втрату стійкості банківської системи в цілому. В цьому разі Банк Англії зобов'язаний

реалізувати заходи з нейтралізації впливу негативних наслідків від втрати фінансової стійкості певним банком на банківську систему.

Разом з тим, організація пруденційного нагляду у Великобританії мала суттєві недоліки. В основному вони стосувалися позбавлення Банку Англії функцій пруденційного нагляду за банками, що не дозволяло йому отримувати оперативну інформацію про їх ліквідність. Це, в свою чергу, унеможливило вчасно виявляти проблеми в діяльності банків та вживати відповідні заходи з їх підтримки та призвело до розпаду інституту мегарегулятора: у 2011 р. на базі Ради директорів Банку Англії було створено тимчасовий Комітет з фінансової політики. В наступному році було створено Управління пруденційного регулювання, підзвітне банку Англії. Функції нагляду за поточним веденням бізнесу були відведені новоствореному Управлінню фінансової поведінки. Відтак у Великобританії застосовується модель «двох вершин».

Цього недоліку позбавлена німецька модель. У 2002 р. було створено мегарегулятор – Федеральне управління фінансового нагляду Німеччини (ФУФН). Цілями його створення були: забезпечення інтеграції сегментів фінансового ринку, підтримання платіжеспроможності фінансових інститутів, створення стабільних ринкових умов, підтримання цілісності всієї німецької фінансової системи. Як універсальний регулятор Управління розробляє в межах єдиної практики нагляду однакові правила для однотипних ризиків. Тим самим запобігаючи порушення правил конкурентної боротьби на ринку, на якому банки, фінансові інститути, страхові компанії та інші учасники пропонують подібні продукти своїм клієнтам.

Однак центральний банк Німеччини, Бундесбанк, може виконувати наглядові функції за комерційними банками, що передбачено Законом про банки. Наглядові повноваження Бундесбанку і ФУФН детально наведено у так званій згоді між ними, яка дозволяє уникнути дублювання функцій пруденційного нагляду і зменшити витрати на нього. Згода також є основою, на якій базується діяльність як Центрального департаменту банківського і фінансового нагляду ФУФН, так і банківських наглядових органів в регіональних відділеннях Бундесбанку. Сферою компетенції Бундесбанку є вирішення оперативних завдань пруденційного нагляду. Зокрема, він здійснює нагляд за платіжною системою та поточними банківськими операціями, аналіз звітів і аудиторських висновків. В межах діючого законодавства Бундесбанк приймає законодавчі нормативні акти, обов'язкові для виконання комерційними банками.

ФУФН відповідає за дотримання учасниками фінансового ринку законодавства. У разі виявлення певних порушень або ведення несанкціонованого бізнесу ФУФН має право застосовувати різноманітні заходи, включаючи негайну ліквідацію фінансового інституту.

ФУФН інформує споживачів фінансових послуг, надаючи їм дані про особливості продуктів фінансового ринку; роз'яснюючи права і можливості відстоювання особистих інтересів у випадках появи спорів і конфліктних ситуацій. Отже, основними пріоритетами в роботі Управління є налагодження

надійної і відкритої діяльності фінансових інститутів, які надають фінансові послуги.

Таким чином, ефективність діяльності мегарегулятора здебільшого визначається тим, наскільки злагодженою є координація дій регулюючих органів і як вирішуються проблеми «конфлікту інтересів» різних відомств.

Марія БАРАНЮК

студентка факультету банківського бізнесу

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри банківської справи Я. І. Чайковський

ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ НА СВІТОВОМУ БАНКІВСЬКОМУ РИНКУ

Основними носіями міжнародної інтеграції у фінансово-кредитній сфері виступають провідні банківські групи. Зміни, що відбуваються в світовій економіці стали потужним фактором прискорення та розширення масштабів закордонної експансії, освоєння нових, потенційно перспективних зон впливу, посилення конкурентоспроможних позицій на міжнародному рівні. Міжнародні злиття та поглинання стали одним з основних способів здійснення стратегії розвитку банків у сучасних умовах.

Процес злиття та поглинання банків у економічній практиці багатьох країн відомий давно, практично після Другої світової війни. Першим значним злиттям банків у 90-ті роки ХХ ст. вважають об'єднання двох американських банків Travelers і Citicorp загальною вартістю близько 80 млрд. дол. США кожен.

Найбільшими країнами-поглиначами до недавнього часу були країни Західної Європи, а саме Італія, Німеччина, Великобританія та Франція. Найвища активність щодо злиттів та поглинань банків спостерігалася в Італії - 48% від усіх угод. У восьми з 20 найбільших угод в Європі об'єкт придбання знаходився в Італії.

У питаннях злиття японські банки виявляли значну активність. Злиття здійснювалось відповідно до програми уряду. Державна підтримка розвитку банківського сектора, підтримка в освоєнні зовнішніх ринків, значний економічний прорив японської економіки в остаточному підсумку привели до того, що з 10 найбільших банків світу - шість японських в той час. Самі великі з них це — Mitsubishi UFJ, Sumitomo Mitsui й Mizuho.

У 2007–2008 рр. лідером за обсягами злиття та поглинання у банківському секторі була Європа. Обсяг злиття і поглинання 2007 р. у фінансовому секторі становив 980 млрд. євро, у Сполучених Штатах спостерігається уповільнення, і 2007 р. обсяг Mergers and Acquisitions (злиття та поглинання) становив 720 млрд. дол. Світовими лідерами злиттів і поглинань, за даними агентства Dealogic, є Goldman Sachs (у 2007 р. отримав 1,2 млрд. дол. США), Morgan